MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Vielä 1000-luvulla ravut olivat vain paastopäivien murkinaa, sillä saksikkaita ei pidetty edes lihana. **JUULIA NEVALA SATAKUNNAN KANSASSA**

Ruokakaupassa luvassa villiä menoa

Viime viikolla saatiin ensimmäiset kokemukset siitä, kuinka Venäjän asettamat tuontikiellot näkyvät Suomen ruokamarkkinoilla. Meno oli villiä – väki lähes tappeli halvoista ”Putin-juustoista”, joita ei kaikille halukkaille riittänytkään.

Kaupan hyllyihin ilmestyi muun muassa Venäjälle pakattua Valion Oltermannia, jonka hinta oli jotakuinkin puolet verrattuna Suomi-pakkaukseen. Innokkaimmat hamstraajat täyttivät juustolla pakastimiaan.

Kuluttajan kannalta tilanne, jossa markkinoiden ylijäämiä kaupataan pilkkahintaan, on tietysti houkutteleva. Maailmalla yleisempi markkinahäiriö on, että kaupan hyllyt ovat tyhjiä. Se tilanne on vähemmän houkutteleva.

Vaikka Venäjä-tuotteiden hulluissa päivissä on kulutusjuhlan tuntua, tilanne on suomalaisen elintarvikeketjun kannalta vakava. Markkinoiden ylijäämät tulevat nopeasti koettelemaan maatilojen ja jalostavien yritysten taloutta.

Yksittäisistä yrityksistä rahallisesti suurin isku viennin pysähtyminen on maidontuottajien meijeriyhtiö Valiolle. Sen talous kestää häiriötä silti paremmin ja pidempään kuin pienempien elintarvikeyritysten.

Vaikka meijerituotteet suurimpana tuoteryhmänä ovat saaneet uutisoinnissa pääosan, Venäjän kieltolista koskee monia muitakin tuotteita. Listalla ovat muun muassa liha, kala, vihannekset ja juurekset sekä monet jalosteet ja valmisruuat.

Vaikka pienempien tuoteryhmien vientimäärät liikkuvat vain muutamissa miljoonissa euroissa, kiellon vaikutukset saattavat olla pienille yrityksille kohtalokkaat. Elintarviketeollisuuden ETL:n kyselyyn vastanneista jäsenyrityksistä noin 80 prosenttia arvioi Venäjän vastapakotteiden vaikuttavan toimintaansa vähintään välillisesti.

Kannattaa huomata, ettei Venäjä ole ollut helppo kauppakumppani ennen tuoreita vastapakotteitakaan. Maan WTO-jäsenyys ei ole poistanut keskinäisen kaupan ongelmia odotuksista huolimatta.

Esimerkiksi sianlihan vienti EU-maista on ollut pysähdyksissä jo puoli vuotta. Kielto on laskenut lihan hintaa unionin alueella ja ylijäämäerät ovat sekoittaneet Suomenkin markkinoita.

Nyt nähtävän markkinahäiriön suurimmat vaikutukset tulevatkin olemaan välillisiä. Venäjä on ollut muillekin länsimaille merkittävä ruokamarkkina, ja nyt ylijäämäerät etsivät epätoivoisesti uusia kuluttajia.

Venäjälle pakattua Valion Oltermannia on saanut noin puolella siitä hinnasta, mitä se Suomi-pakkauksessa on maksanut.

Käytännössä markkinoista kisataan hinnalla. On varmaa, että alle kaikkien tuotantokustannusten kaupattavia halpaeriä tunkee myös Suomen markkinoille.

ETL vetosi viime viikolla kauppaan, että se vastuullisella toiminnallaan minimoisi häiriöt ja suosisi kotimaista tuotantoa hankalassa tilanteessa tasapuolisesti. Ikävä kyllä suomalainen kauppa on perinteisesti ollut kovin heikko ulkomaisten halpaerien houkutuksiin. Päätös kotimaisen suosimisesta jää kuluttajalle.

Villi meno ruokakaupassa jatkuu pitkin syksyä, elleivät länsimaat ja Venäjä onnistu pakotekierteen katkaisemisessa. Ensimmäinen tilaisuus tähän olisi huomenna Valko-Venäjällä Minskissä järjestettävä Ukraina-kokous, jota myös tasavallan presidentti Sauli Niinistö vierailuillaan pohjusti.

Sopua voi vauhdittaa myös se, että Venäjä on edelleen ruokahuollossaan riippuvainen tuonnista. Tyhjistä kaupan hyllyistä ja kalliista ruuasta tulee maassa nopeasti myös sisäpoliittinen ongelma.

Tuontikieltoja Venäjä ei tainnut harkita aivan loppuun asti. Se purki viime viikolla oma-aloitteisesti kieltoja muun muassa laktoosittomilta maitotuotteilta, kaloilta ja siemenperunalta.

Vakavien markkinahäiriöiden jatkuessa odotukset hallituksen ja viranomaisten toimiin kasvavat. Esimerkiksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto KKV on ollut toistaiseksi kovin hiljaa, vaikka häiriöihin puuttuminen kuuluu sen keskeisiin tehtäviin.

> **Vakavan markkinahäiriön keskellä KKV on ollut toistaiseksi kovin hiljaa.**

Normitalkoot luvassa

Suomen talouskurjuuteen on kuumeisesti pohdittu lääkkeitä siitä saakka, kun Yhdysvalloista alkanut finanssikriisi vaihtui reaalitalouden ongelmiksi puolenkymmentä vuotta sitten.

Viisasten kiveä on ollut vaikea löytää. Vaikka tuotannon, työpaikkojen ja julkisen talouden tunnusluvut ovat olleet surkeita, päätöksiä niiden korjaamiseksi on tehty niukalti. Ilmeisesti jokaikinen suomalainen jo ymmärtää, että jotain pitäisi tehdä.

Ehdotettujen eläke-, työmarkkina- ja veroremonttien rinnalla on alettu tarkastella myös muita yrittämiseen vaikuttavia tekijöitä. On huomattu, että yrityksen perustamisen tai toiminnan laajentamisen esteenä on yhä useammin tiukka hallinnollinen sääntely ja sen vaatima byrokratia.

Jo nykyhallituksella on ollut työn alla turhan hallinnon karsiminen. Ideoita on kerätty, mutta muuten normitalkoot ovat selvitysten ja työryhmien tasolla.

Seuraavan hallituksen ohjelmassa normitalkoot tulevat varmasti olemaan. Eduskuntaryhmien kesäkokouksissa asia nousi esille lähes poikkeuksetta.

Tämä ei tietenkään ole ensimmäinen kerta. Jopa vihreillä pienyritysten oma lainsäädäntö ja byrokratian karsiminen olivat vaaliohjelmassa jo vuoden 2007 eduskuntavaaleissa.

Etenkin porvaripuolueissa asiaa on myös ajettu pitkään. Yrittäjätaustaisen Juha Sipilän johtaman keskustan viime viikolla julkistama 101 ehdotuksen lista byrokratian purkamisesta keräsi kiitosta myös kilpailevilta puolueilta.

Suomen on välttämätöntä edistää uusien yritysten ja työpaikkojen syntyä. Hallinto on saatava niitä varjelemaan, ei hukuttamaan vaatimuksiinsa.

Uutta virastoa byrokratian purkuun ei toivottavasti tarvita. Poliitikoilta odotetaan päätöksiä.

VIERASYLIÖ

Kiusaamiseen puututtava napakalla otteella

Koulut käynnistelevät syyslukukautta. Kaikille se ei ole kuitenkaan iloinen jälleennäkemisen paikka, vaan arviolta noin 15 prosentille maamme koululaisista se tarkoittaa ilkeilyn, naureskelun, vähättelyn tai fyysisen tönimisen ja pahoinpitelynkin kohteeksi joutumista.

Koulumaailmaan on tuotu erilaisia ehkäisemisohjelmia, kuten KiVa-koulu (kiusaamiseen vastainen toimenpideohjelma) ja KaKe-menetelmät (kasvatuskeskustelut), joilla pyritään torjumaan oppilaiden välistä kiusaamista. Näillä ohjelmilla – jotka perustuvat neuvotteluille, joissa ovat mukana ”nahistelleet” osapuolet, opettaja sekä vanhemmat – on saavutettu askeleita parempaan suuntaan.

Koululaiseksi oppiminen vie aikaa

Koululaiseksi oppiminen vie nykylapsilta yhä enemmän aikaa. Joillakin prosessi on vielä kesken yläkouluun siirryttäessä.

Vanhemmat ovat lastensa parhaita asiantuntijoita. Valitettavasti osalta huoltajista puuttuu jämäkkyyttä ja johdonmukaisuutta lastensa kasvatuksessa. Se on ulkoistettu pahimmissa tapauksissa jo päiväkoti-iässä.

Psykiatrian erikoislääkäri Juha Lehti kirjoitti kärkevästi (HS 11.8.) asioista, joita koulutyön ammattilaisten ja kaikkien kasvatustyössä mukana olevien tulisi tiedostaa. Kirjoitus käynnisti keskustelun aiheesta, joka on koskettanut jollain tavoin meitä kaikkia koulupolkumme saralla.

Lehti otti voimakkaasti ja koulua syyllistävästi kantaa asenteeseen, jolla kouluväkivaltaan puututaan. Kiusaamiseen liittyviä ongelmia on pyritty viemään läpi neutraalisti pahoittamatta kenenkään mieltä, sopuisasti neuvotellen. Kiusaamiseen on välittömästi puututtava ja siitä tulee tehdä iso numero.

Syyllistämätön ja sovittelevaa ilmapiiri ei ole mahdollinen, jos kiusaamiseen syyllistyneen käyttäytymistä todella halutaan muuttaa.

Ei ole tietenkään oikein, jos selvittelytilanteesta poistutaan ”hällä väliä” -asenteella. Kouluissa pyritäänkin seuraamaan tilannetta ja osapuolet tavataan vielä myöhemmin uudelleen.

Vanhemmilla pitäisi olla ote lapsiinsa

Kasvatuskeskusteluissa osapuolien kuulemisen jälkeen kiusaamiseen syyllistynyt soittaa kotiin huoltajalle ja kertoo tapauksesta. Tämän jälkeen opettaja keskustelee vielä vanhempien kanssa. Monesti soittamisen on ollut nuorelle kova paikka.

Millainen on syyllistävä ilmapiiri? Näen tärkeänä, että kiusaamista selvittävä opettaja/huoltaja jämäkästi viestittää käytöksellään ja puheellaan asian vakavuuden. Kiusaamista ei hyväksytä eikä sen sallita jatkua.

Selvittely on haastavaa myös kasvatustyön ammattilaisille. Erityisen haasteen tuovat kiusaajat, joihin vanhemmat ovat menettäneet otteensa. Näitä tapauksia moniammatilliset oppilashuoltoryhmät ovat yrittäneet parhaansa mukaan ratkoa ja auttaa.

> **Kiusaaminen, olipa se siiten henkistä kiduttamista tai fyysistä pahoinpitelyä, on rikos.**

Useasti näihin tapauksiin liittyy myös henkistä tasapainottomuutta ja tapauksista on tehty myös lastensuojeluilmoituksia. Tarjolla ei ole riittävästi psykiatrista tukea tai oppilaat palaavat lyhytkestoisilta hoitojaksoilta takaisin kouluun ilman minkäänlaisia ”hoito-ohjeita.”

”Yrittäkää saada se sinne jälki-istuntoon”

Millaista tukea meillä on tarjota opettajalle, joka huoltajalle soittaessaan saa vastauksen: ”Koittakaa saada se jäämään sinne jälki-istuntoon!”

Usein opettaja jää voimattomana ja mietteliäänä pähkäilemään tilannetta. Entäpä, kun huoltaja ei vastaa puhelimeen, ei lue reissuvihkoa tai sähköpostia. Tällaisissa tilanteissa tarvitaan yksittäisen opettajan tueksi pikaisesti laajempia hartioita selvittämään oppilasasiaa.

Koska kiusaaminen muuttuu poliisiasiaksi?

Kiusaaminen, olipa se siiten henkistä kiduttamista tai fyysistä pahoinpitelyä, on rikos. Rikosilmoituksen tekemiseen on kuitenkin oltava viime kädessä valmiutta. Sitä on syytä miettiä, jos selvittelyasiassa on jumiuduttu tai kiusaaminen jatkuu ja kiusaamiseen syyllistyneet ovat 15 vuotta täyttäneitä ja rikosoikeudellisessa vastuussa teoistaan ja yhä jatkavat kiusaamista.

On tärkeää, että poliisi osallistuu jo varhaisessa vaiheessa vaikeampiin kiusaamistilanteisiin osana selvittelyryhmää, ennenkuin asia on edennyt rikosilmoitusasteelle. Tämä on toisinaan jo ratkaisut ja edesauttanut asiaa parempaan suuntaan.

Oppilashuolto uudistui tänä syksynä

1. elokuuta 2014 astui voimaan kouluyhteisön hyvinvointia tukeva oppilas- ja opiskelijahuoltolaki.

Sen tarkoituksena on edistää turvallisuutta koulussa ja huolehtia oppilashuollon toteuttamisesta ja kehittämisestä.

Lain mukaan oppilaan on päästävä kiireellisessä tapauksessa koulukuraattorin tai koulupsykologin juttusille samana tai seuraavana työpäivänä.

Mikäli koulussa havaitaan tilanne, jossa herää huoli kiusaamisesta, voi apua pyytää oppilas itse, huoltaja, opettaja tai joku muu henkilö, joka on avun tarpeen huomannut. Tämä on tärkeä uudistusaskel, jota kouluilla on mahdollisuus hyödyntää oppilashuollon kipukohdissa.

Kodin ja koulun ristiriitatilanteissa huoltaja ei voi myöskään kieltää oppilaan tarvitseman koulunkäynnin ja oppimisen tuen antamista. Tämä on kouluille uusi mahdollisuus tarttua nopeasti ja laajalla ammatillisella osaamisella ongelmatilanteisiin.

On vaikutettava luokan hiljaiseen enemmistöön

Koulussa tulee ennakolta pyrkiä kiusaamisen vastaisen ilmapiirin luomiseen. On vaikutettava hiljaisen enemmistön – seuraajien – käyttäytymiseen, jotta kiusaajat eivät saa myötätukea. Näin kiusaamista ei hyväksytä, ja luokissa on valmius tuoda se aikuisten tietoon heti, jos sitä ilmenee.

Lehti kertoi, että ei ole työssään tavannut vielä ketään, jota määrätietoinen koulukuri olisi traumatisoinut. Sen sijaan kouluväkivallan traumatisoimia on satoja.

On itsestään selvää, että meillä ei ole varaa menettää yhtään nuorta syrjäytymisen poluille kiusaamisen seurauksena.

Pelkät jälki-istunnot eivät muuta tilannetta toivottuun suuntaan. Tarvitaan jämäkkää johdonmukaisuutta ojentamiskeinoihin, kärsivällisyyttä ja monialaista ammatillista yhteistyötä sekä kodin ja koulun sitoutumista yhteisiin kasvatustavoitteisiin.

VESA KOSKIAHO
Kirjoittaja on haminalainen erityisopettaja.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

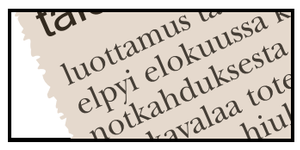

Tukea myös maitotuotteille

Keskipohjanmaan mukaan EU:n tulisi maksaa tukea Venäjän viennin romahtamisen vuoksi myös suomalaisille maitotuotteille.

”EU-komissio myönsi 125 miljoonan euron viljelytuen hedelmien ja vihannesten viljelijöille, jotka kärsivät Venäjän viennin romahtamisesta maan määräämien vastapakotteiden seurauksena. Meille tärkeintä ennen vientikieltoa oli maito- ja lihajalosteiden vienti. EU-komission päätös ei toistaiseksi koske lihasen paremmin kuin meijerituotteitakaan.

Suomi tuottaa Euroopan maidosta vain prosentin mutta Venäjän viennissä suomalaistuotteiden osuus on ollut suurempi. EU:n tukipolitiikan pitäisi olla suhteessa tasapuolinen myös meille.

Yhtä tärkeätä kuin EU-edusmiesten aktiivinen toiminta tukieurojen saamiseksi Suomeen on tietysti uusien markkinoiden hakeminen.”

Ydinvoima kuumentaa

Fennovoiman ja Teollisuuden Voiman ydinvoimahakemukset kuumentavat syksyn energiapolitiikkaa, kertoo **Salon Seudun Sanomat**.

”Hakemuksilla on ay-rintaman ja elinkeinoelämän vankka tuki, mutta poliittisesti ilmassa väijyy hallituskriisin uhka.

Ydinvoiman rakentaminen on mutkikas kokonaisuus, johon liittyvät turvallisuusseikkojen lisäksi omavaraisuuskysymys, arviot tulevasta sähköntarpeesta, energiahuollon Venäjä-riippuvuudesta ja myös ydinsähkön vaikutuksista uusiutuvien energiamuotojen kehittämiseen.

Herkkä poliittinen ja moraalinenkin kysymys on niin ikään, voiko ja saako Suomesta tulla ydinsähkön viejä, mikäli kaikki voimalasuunnitelmat toteutuvat.

Eduskunnalla on edessään merkittävien energiapoliittisten linjanvetojen syksy,”

KOLUMNI: MATTI RIITAKORPI

Innovaatioautomaatteja ei ole

Mikä on innovaatio?

Niitä kuulemma tarvittaisiin hirveästi. Etenkin Suomessa, ja mielellään mahdollisimman nopeasti.

Olen aina ajatellut, että innovaatiolla tarkoitetaan jotain uutta ideaa tai keksintöä, joka kääntää ajatusmalleja ylösalaisin.

Se on jotain sellaista, jonka nähdessään lyö päätään ja miettii, että tietenkin, noin se kannattaa tehdä.

Uusi tekniikka, kekseliäisyys ja rohkeus kohtaavat harvoin. Kun innovaatio kuitenkin syntyy jollekin alalle, se yleensä mullistaa sen kokonaan.

Pääministeri Alexander Stubb (kok.) korosti puolueen eduskuntaryhmän kesäkokouksessa innovaatioiden merkitystä. Televisiossa hän antoi jopa kärsivältä kuulostavalla äänellä ilmoituksen:

”Ei saa leikata koulutuksesta, tutkimuksesta tai innovaatioista. Ei saa leikata uuden luomisesta.”

Puolustaessaan innovaatioita pääministerin ilme oli sama kuin lapsella, kun isoveli on juuri uhannut vetää perheen hamsterin vessanpöntöstä.

> **Innovaatiot ovat harvinaisia asioita, eikä kukaan tämän tiedostava kuvaile itseään innovatiiviseksi.**

matti.riitakorpi@maaseuduntulevaisuus.fi

Osalle päättäjistä innovaatiot ovat kuin jonkinlainen toteemieläin, jonka nimeä hoetaan menestyksen takaamiseksi. Nykyään käsite innovaatiosta on menettänyt loistonsa.

Talouslehti Forbes julkaisee maailman 100 innovatiivisimman yrityksen listaa. Listauksessa innovatiivisuutta mitataan laskemalla eroavaisuuksia yrityksen markkina-arvon ja eri toiminnoista syntyvien rahavirtojen välillä.

Forbesin mittaus perustuu siis sijoittajien arvaukseen siitä, kuinka hyvin yritys kasvattaa itseään. Ei kovin innovatiivista.

Työhakemuksia kirjoittaessaan ihmiset naputtelevat toiveikkaina kuvauksia itsestään innovatiivisina tiimipelaajina.

Toki jokainen yritys haluaisi työntekijän, jonka ominaisuuksiin voi lukea oikean innovatiivisuuden. Sitä ei kuitenkaan voi kukaan luvata.

Sehän tarkoittaisi, että palkattava ihan perusluonteeltaan sattuu suoltamaan parempia tapoja tehdä asioita ja että hän joka toinen päivä muuttaa koko yrityksen toimialan.

Nyt työntekijän innovatiivisuudella tunnutaan tarkoittavan vain sitä, ettei tehdä asioita ihan niin, kuin ne on ennen tehty. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että asia tehtäisiin paremmin.

Nykyajan innovaatiomies pukee ylleen hupparin kauluspaidan sijaan, pitää toimistossa sisätossuja ja tarjoaa palaverissa laittikokista. Sokeri on jotenkin niin vanhanaikaista.

Innovaatiomiehellä voi olla paljon erilaisia ideoita, mutta hän ei toteuta niistä mitään. Tavanomaisen hyvän työn sijaan hän haluaa osua napakymppiin ja tehdä jonkin merkittävän mullistuksen.

Tähän innovaatiomies tarvitsee yhteiskunnan apua. Hänet on koulutettu kauppiksessa tai teknillisessä korkeakoulussa ilmaiseksi, mutta tämä ei tietenkään ole tarpeeksi.

Innovatiiviseksi työntekijäksi itseään mainostanut innovaatiomies tarvitsee innovaatiotukea. Häntä on tuettava, sillä kun innovaatiomiehen yritykseen laittaa rahaa, sieltä tulee innovaatioita ulos.

On selvää, että korkeakoulut ja tutkijat tarvitsevat rahaa. He tekevät aloillaan tutkimusta, jolla he eivät itse välttämättä rikastu, mutta joka voi parantaa ihmisten elämää yllättävilläkin tavoilla.

Innovaation tukeminen onkin monimutkaisempaa. Edes Forbes ei mittaustavoillaan vakuuta lukijoitaan siitä, että lehti tietäisi, miten innovaation tunnistaa.

Innovaatiotuet voivat antaa joillekin yrityksille kauan toivotun mahdollisuuden viedä eteenpäin omaa uutta ideaa, johon ei aiemmin ollut mahdollisuutta.

Tuet voivat myös mennä innovaatiomiehille. He puhuvat ja pyörittelevät iskulauseita, vaikka heillä ei ole alunperinkään ollut mitään innovaatiota, jota tukea. Innovaatiot ovat harvinaisia asioita, eikä kukaan tämän tiedostava kuvaile itseään innovatiiviseksi.

Jos ollaan rehellisiä, niin koulutuksesta ja tuista huolimatta ei ole mitään syytä sille, miksi jokin innovaatio syntyisi juuri Suomessa. Se syntyy siellä, missä on se ihminen, jonka päähän idea pulpahtaa. Raha ei takaa ideaa, vaikka se auttaa kehittämistä.

Aina pelkästä hyvästä ideasta ei tule innovaatiota. Innovaatioita ei tule kuitenkaan ilman hyviä ideoita. Jos ollaan rehellisiä, niin ei ole mitään syytä sille, miksi jokin innovaatio ei syntyisi juuri Suomessa.